

Raad voor de Jaarverslaggeving
Digitaal via secretariaat@rjnet.nl

Betreft: Commentaar RJ-uiting 2025-4: Jaarrekeningen opgesteld op basis van IFRS* in combinatie met Titel 9 Boek 2 BW

6 juni 2025

Geachte leden van de Raad,

Graag maken we gebruik van de mogelijkheid om te reageren op de onlangs verschenen RJ-Uiting 2025-4 Jaarrekeningen opgesteld op basis van IFRS* in combinatie met Titel 9 Boek 2 BW.

Wij verwachten dat de nieuwe Richtlijn 105 een positieve bijdrage zal leveren aan de consistente toepassing van het Burgerlijk Wetboek in combinatie met de Richtlijnen en daarmee een goede ondersteuning voor de praktijk zal bieden. In deze brief zullen wij ingaan op een enkel aspect van deze Uiting, dat naar onze mening verdere aanscherping behoeft.

Reikwijdte van de bepalingen van titel 9 BW 2 bij toepassing van combinatie 2 of 3

Wij zijn van mening dat ontwerp-alinea 105.109 niet eenduidig te lezen is. Dit leidt tot meerdere interpretaties die mogelijk strijdig zijn met de wettelijke bepalingen. In de tweede alinea van deze ontwerp-alinea wordt gesteld dat de afdelingen en artikelen zoals genoemd in artikel 2:362.9 BW alleen relevant zijn

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.,
Thomas R. Malthusstraat 5, 1066 JR Amsterdam, Postbus 90357,
1006 BJ Amsterdam
T: 088 792 00 20, F: 088 792 96 40, www.pwc.nl

indien een rechtspersoon alleen een enkelvoudige jaarrekening op basis van IFRS*, dan wel de enkelvoudige én geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS* opstelt (combinatie 4). Met de zin *‘Als de geconsolideerde jaarrekening op basis van IFRS* wordt opgesteld en de enkelvoudige jaarrekening op basis van Titel 9 Boek 2 BW wordt opgesteld (combinaties 2 en 3), zijn de betreffende artikelen en afdelingen zoals genoemd in artikel 2:362 lid 9 BW reeds van toepassing’* impliceert de Raad dat alle bepalingen van Titel 9 van toepassing zouden zijn indien een onderneming gebruik maakt van combinatie 2 of 3 voor de enkelvoudige jaarrekening.

In de bijlage van deze brief memoreren wij twee elementen uit de wetsgeschiedenis:

- A. De introductie om IFRS toe te passen in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening
- B. De introductie van de combinatie 3 en de ‘ontkoppeling’ van geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening

Element A introduceert de mogelijkheid om IFRS toe te passen in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening. In die omstandigheid bepaalt art 2:362.9 BW de afdelingen en artikelen die blijvend (‘slechts’) van toepassing zijn voor de jaarverslaggeving – waaronder bijvoorbeeld het bestuursverslag (Afdeling 7) en deskundigenonderzoek (Afdeling 9), maar niet de vrijstellingen in Afdeling 11.

Element B is later in de wetsbehandeling toegevoegd, naar aanleiding van commentaarbrieven en behandeling in de Tweede Kamer. Hierdoor is de ‘combinatie 3’ geïntroduceerd voor de toepassing van ‘de geconsolideerde grondslagen’ (de huidige laatste volzin van art.2:362.8). Ook is in dit wetsvoorstel de geconsolideerde jaarrekening ‘ontkoppeld’ van de enkelvoudige jaarrekening, en is beschreven: *‘De beoogde scheiding van enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening dient niet meer gevolgen te hebben dan in het hierboven uiteengezette kader van belang is.’* Nota bene, element A is niet aangepast naar aanleiding van de wetswijziging onder element B.

De zinsnede in de tweede alinea van ontwerp-Richtlijn 105.109 impliceert een andere lezing van de wettekst en de (Memorie van) Toelichting die op de wijzigingen ‘B’ van de wet van toepassing is.

Op grond van bovenstaande komen wij tot de volgende conclusies op basis van de wet en de wetsgeschiedenis:

- a) Element A bepaalt dat bij toepassing van IFRS in ‘de jaarrekening’, ‘slechts’ Afdelingen 7 tot en met 10 van toepassing zijn voor de jaarverslaggeving, en niet de vrijstellingen van Afdeling 11.
- b) Element B staat geconsolideerde waarderingsgrondslagen toe in de enkelvoudige jaarrekening (lid 8), maar wijzigt niet de Afdelingen die ‘slechts’ van toepassing zijn (lid 9).
- c) Het ‘ontkoppelen’ van de geconsolideerde en de enkelvoudige jaarrekening is noodzakelijk om ‘combinatie 3’ mogelijk te maken, maar beoogt niet verdere vrijstellingen te verlenen voor de jaarverslaggeving (via toepassing van Afdeling 11), breder dan de (enkelvoudige) jaarrekening. Dit houdt naar onze mening in dat Afdeling 11 niet van toepassing is als de geconsolideerde jaarrekening volgens IFRS wordt opgesteld, onafhankelijk of in de enkelvoudige jaarrekening combinatie 2, 3 of 4 wordt gehanteerd.

De verwijzing in art. 2:362.9: ‘past van deze titel slechts de afdelingen 9 tot en met 10’, betreft verplichtingen voor de rechtspersoon die de jaarrekening niet betreffen, maar sluit daarmee ook het gebruik kunnen maken van vrijstellingen uit.

De huidige bewoording van ontwerp-Richtlijn 105.109 doet geen recht aan de wettelijke bepalingen en de wetsgeschiedenis en het onderscheid tussen enerzijds de jaarrekening (de mogelijkheid van toepassing van IFRS en het hanteren van combinatie 2, 3 of 4) en anderzijds de blijvende verplichtingen van Afdelingen 7 tot en met 10 en de uitsluiting van de vrijstellingen in Afdeling 11 voor de bredere jaarverslaggeving.

Op basis van de wet(-sgeschiedenis) concluderen wij dat een ‘kleine of middelgrote’ IFRS-groep geen gebruik kan maken van mogelijke vrijstellingen in afdeling 11, waardoor deze rechtspersonen bijv. wettelijk controleplichtig zijn en een bestuursverslag opmaken.

Ook zijn wij van mening dat, indien een ‘kleine’ IFRS-groep (met toepassing van combinatie 2 of 3) gebruik zou kunnen maken van de Afdeling 11 vrijstellingen versus een ‘kleine’ IFRS enkelvoudige rechtspersoon, dit leidt tot rechtsongelijkheid in de respectievelijke wettelijke verplichtingen.

Wij verzoeken de Raad om in Hoofdstuk 105 verder te reflecteren op de wettelijke bepalingen de wetsgeschiedenis, met name ten aanzien van de toepassing van artikel 2:362.9 en de Afdelingen die ‘slechts’ worden toegepast die géén betrekking hebben op de jaarrekening. Mocht een dergelijke reflectie niet leiden

tot een eenduidig standpunt dan verzoeken wij de Raad om de laatste zin van de tweede alinea in ontwerp-alinea 105.109 te schrappen.

Uiteraard zijn wij gaarne bereid tot nadere toelichting.

Hoogachtend,

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

K. van der Kuij-Groenberg RA

Bijlagen

A. Wijziging van wet Boek 2 Memorie van Toelichting – 29737 Memorie van Toelichting 2004, pagina 17/18

Artikel 362

Lid 8 van dit artikel implementeert de opties van artikel 5, onder a en b, IAS-verordening om het gebruik van de IAS mogelijk te maken voor de enkelvoudige jaarrekening van beursgenoteerde ondernemingen en voor de geconsolideerde en/of enkelvoudige jaarrekening van niet-beursgenoteerde ondernemingen. De eerste zin maakt een vrijwillige toepassing van de IAS in de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening mogelijk. Deze bepaling ziet niet op de geconsolideerde jaarrekening van beursgenoteerde ondernemingen omdat de verplichte toepassing van de IAS hiervoor reeds rechtstreeks uit de IAS-verordening voortvloeit. Lid 8 maakt duidelijk de IAS niet slechts vastgesteld moeten zijn door de IASB, maar dat zij tevens door de Commissie moeten zijn goedgekeurd volgens de procedure van artikel 3 IAS-verordening. De gekozen formulering zorgt voor een dynamisch systeem; nieuw vastgestelde en goedgekeurde standaarden werken rechtstreeks door in titel 9 zonder dat zij worden omgezet.

Rechtspersonen kunnen nieuwe standaarden zonder vertraging toepassen. Indien de geconsolideerde jaarrekening volgens de bepalingen van de IAS wordt opgesteld, dan is het mogelijk ook de enkelvoudige jaarrekening volgens deze bepalingen op te stellen.

Lid 9 bepaalt welke voorschriften uit titel 9 van toepassing blijven op rechtspersonen die de IAS toepassen op hun jaarrekening. Dit betreft de bepalingen omtrent het jaarverslag, de overige gegevens, de accountantscontrole en de publicatie uit de afdelingen 7 tot en met 10. De IAS regelen deze gebieden immers niet.

Een rechtspersoon die voor de IAS kiest, moet de bepalingen over de indeling van de balans en de winst- en verliesrekening en de toelichting daarop (afdelingen 3 tot en met 5 en 13 tot en met 15) en de bepalingen over de waardering van jaarrekeningposten (afdeling 6 en 13 tot en met 15) buiten toepassing laten. Dit zijn de onderwerpen waarop de IAS zich richten. Desondanks worden enkele artikelen uit deze afdelingen van toepassing verklaard op de enkelvoudige jaarrekening indien die volgens de IAS wordt opgemaakt. Het gaat

met name om de kapitaalbeschermingsregels (de artikelen 2:365 lid 2, 373, 389 leden 6 en 8, en 390 BW) omdat de IAS geen kapitaalbescherming kennen. Voorgeschreven wordt dat bepaalde bedragen niet voor uitkering aan de aandeelhouders in aanmerking komen door deze op te nemen in niet-uitkeerbare reserves. Ten slotte blijven enkele informatieverplichtingen (de artikelen 2:383, 383b tot en met 383e en 389 lid 9 BW) waarop de IAS niet zien, van toepassing. Voor banken blijft artikel 2:421 lid 5 BW van toepassing. Nu de wet uitdrukkelijk twee jaarrekeningstandaarden naast elkaar toelaat, Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 737, nr. 3 17 is het des te meer van belang dat een rechtspersoon de gebruikers van de jaarrekening duidelijk informeert over zijn keuze. Daarom schrijft lid 10 voor dat de rechtspersoon in de toelichting aangeeft op basis van welke standaard de jaarrekening is opgesteld. De verplichting om in de jaarrekening aan te geven op grond van welke normen de jaarrekening is opgesteld, bestaat al voor ondernemingen met internationale vertakking die gebruik maken van de mogelijkheid in artikel 2:362 lid 1 BW. Met het voor iedereen geldende nieuwe lid 10 kan deze zin vervallen.

B. Wijziging van wet van Boek 2 – 29737 Nr. 7, Nota ontvangen 27 december 2004, pagina 4 en 6

[...]

Om voor alle waarderingsverschillen een oplossing te vinden, wordt hier een ander voorstel gedaan teneinde aan het geschetste probleem tegemoet te komen. In de nota van wijziging wordt voorgesteld in artikel 2:362 lid 8 BW de mogelijkheid op te nemen de activa en passiva in de enkelvoudige jaarrekening te waarderen volgens dezelfde uitgangspunten als in de geconsolideerde jaarrekening is geschied. Aldus wordt bereikt dat het eigen vermogen, bepaald op basis van de IAS/IFRS, als uitgangspunt mag worden gebruikt bij de waardering in de enkelvoudige jaarrekening als de enkelvoudige jaarrekening niet op basis van de IAS/IFRS wordt opgemaakt. Dit houdt mede in dat voor de ondernemingen die IAS/IFRS toepassen, de impairmenttest in dat geval de basis is voor de waardering van goodwill in de enkelvoudige jaarrekening.

[...]

In de nota van wijziging wordt voorgesteld de band tussen de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening losser te maken. Dit is technisch aldus vormgegeven, dat in de definitie van artikel 2:361 BW onder jaarrekening wordt verstaan de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening. Geschrapd is de bepaling in artikel 2:406 BW dat de geconsolideerde jaarrekening in de toelichting van de enkelvoudige jaarrekening moet worden opgenomen. Dit maakt tevens mogelijk dat een in Nederland gevestigde

onderneming een separate accountantsverklaring met betrekking tot de enkelvoudige en met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening kan verkrijgen en overleggen (zie artikel 2:393 lid 5 BW).

De geconsolideerde jaarrekening blijft aldus onder het begrip jaarrekening vallen. Daarmee wordt beoogd dat de regelgeving zowel binnen als buiten het Burgerlijk Wetboek die betrekking heeft op «de jaarrekening» onveranderd tevens op de geconsolideerde jaarrekening van toepassing blijft waar dat nu ook het geval is. De beoogde scheiding van enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening dient niet meer gevolgen te hebben dan in het hierboven uiteengezette kader van belang is. Zo blijft bijvoorbeeld de term jaarrekening in de artikelen 2:101 en 210 BW zowel op de enkelvoudige als de geconsolideerde jaarrekening zien en verandert er niets in de procedure tot vaststelling van de jaarrekening in de algemene vergadering van aandeelhouders. Dit impliceert dat het niet tot de mogelijkheden behoort om een van de twee jaarrekeningen wel vast te stellen en de ander niet. Vervolgens wordt in het eerste en tweede lid van artikel 2:406 BW het voorschrift geschrapt dat de geconsolideerde jaarrekening in de toelichting van de enkelvoudige jaarrekening moet worden opgenomen.

Voorts wordt aan artikel 2:393 lid 5 BW toegevoegd dat de accountant twee afzonderlijke verklaringen kan opstellen, een voor de enkelvoudige en een voor de geconsolideerde jaarrekening. Ook zal in artikel 2:362 BW een verduidelijking worden opgenomen inzake de eisen die worden gesteld aan de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening van rechtspersonen die de jaarrekening conform de IAS/IFRS opmaken. Ten slotte wordt de in het wetsvoorstel gebruikte terminologie van de «eigen» jaarrekening in de artikelen 2:362 lid 8 en 389 lid 10 (nieuw) BW vervangen door de «enkelvoudige» jaarrekening.